

Đền Cờn - ngôi đền linh thiêng ở Nghệ An

ISSN: 2734-9195 08:30 11/10/2025

Đền Cờn được dân gian truyền tụng là một ngôi đền linh thiêng bậc nhất ở đất Nghệ An. Đền tọa lạc tại làng Phương Cần (xã Quỳnh Phương, huyện Quỳnh Lưu cũ), tỉnh Nghệ An, cách thành phố Vinh khoảng 75km.

Đền được dựng từ thế kỷ thứ XIII, thờ đức Thánh Mẫu và tứ vị thánh Nương - Nữ thần bảo vệ, phù hộ những người làm ăn trên sông nước, đã từng ngầm giúp quân đội nhà Trần rồi nhà Lê vượt biển bình an, chiến thắng Chiêm Thành.

Truyền thuyết vùng Phố Hiến (Hưng Yên) kể rằng, sau khi nhà Tống thất thủ bởi nhà Nguyên thì thái hậu, phi cùng công chúa và thị nữ đã nhảy xuống sông tự tận. Xác của thái hậu, công chúa và thị nữ trôi dạt vào vùng Cửa Cờn ở Quỳnh Lưu (Nghệ An). Người dân xã Quỳnh Phương (Quỳnh Lưu, Nghệ An) vớt xác thái hậu, công chúa và thị nữ lên lập đền thờ, gọi là đền Cờn. Còn xác của phi trôi ngược ra bắc, dạt về vùng cửa sông Phố Hiến (nay thuộc thành phố Hưng Yên), được nhân dân chôn cất chu đáo. Người nội thị của triều đình Bắc quốc là quan

thái giám họ Du trong cơn loạn lạc đã lưu lạc tới vùng Xích Đằng - Phố Hiến, một đêm nằm mộng thấy Thái Hậu hiện về và nói: “Chị em ta sau khi nhảy xuống biển, thượng đế khen là trinh tiết, phong cho làm Hải Thần, các cửa biển ở Châu Hoan, Sơn Nam đều thuộc chị em ta cai quản. Ông là tôi con của bản triều, nay lưu lạc đất khách quê người, nên đến cửa Càn ở Hoan Châu thăm hỏi 1 lần rồi đến thượng lưu Đằng Giang, hạ lưu Hoàng Giang huyện Kim Động, phủ Khoái Châu, trấn Sơn Nam Thượng mà phụng thờ Quý phi”. Tỉnh mộng, viên thái giám tìm đến hai nơi thì quả nhiên như lời đã báo mộng. Ông ta trở lại Phố Hiến tập hợp những người Hoa lánh nạn hưng công xây dựng đền thờ Mẫu và lập nên làng Hoa Dương.

Tương truyền, đền được xây dựng vào năm 1235 đời nhà Trần và năm 1312, đền được vua Trần Anh Tông cho xây dựng lại và ban sắc chỉ.

Dưới triều nhà Lê, rồi đến triều nhà Nguyễn, ngôi đền được nhiều lần trùng tu, sửa chữa và xây dựng mới nên mặc dù đền được xây dựng từ thời nhà Trần nhưng kiểu dáng kiến trúc, cách bài trí đồ tế khí, chạm hoa văn rồng, phượng... mang phong cách văn hoá cuối Lê đầu Nguyễn.

Hiện nay đền còn lưu giữ 142 hiện vật quý hiếm, đặc biệt có 28 pho tượng đá và nhiều tượng gỗ cùng đồ tế khí là những tác phẩm nghệ thuật có niên đại từ thời Lê, có giá trị lịch sử văn hóa, tín ngưỡng.

Đền Cờn với những mẫu chuyện huyền thoại linh thiêng được lưu truyền trong nhân dân và lễ hội mang đậm bản sắc văn hóa Việt Nam, đang ngày càng thu hút du khách thập phương về đây tham quan, nghiên cứu và sinh hoạt tín ngưỡng.

Trước đây, lễ hội mở từ ngày 15 tháng chạp đến 30 tháng Giêng Âm lịch hàng năm. Nay lễ hội được tổ chức trong ba ngày 19, 20 và 21 tháng Giêng (Âm lịch) hàng năm.

Trích từ **VÀO CHÙA LỄ PHẬT: NHỮNG ĐIỀU CẦN BIẾT** của **Đặng Xuân Xuyên**; Nhà xuất bản Văn hóa Thông tin 2006